

ROVARÁSZ HÍRADÓ

17

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG: Nagy Barnabás, Ronkay László, Rozner István
MAGYAR ROVARTANI TÁRSASÁG
Budapest, 1088 Baross u. 13. Magyar Természettudományi Múzeum Allattára

Megjelenik kb 4 havonként

1996 március

DIABROTICA RIADALOM

Az amerikai kukoricabogár (*Diabrotica v. virgifera* LeComte, Col.: Chrysomelidae) európai feltűnésevel lehet, hogy egy újabb "korszak" köszöntött a hazai növényvédelembe is, olyasféle, mint amilyen a filoxera, a burgonyabogár, vagy az amerikai medvelepke hazai jelentkezésével járt.

Mint tudjuk, a filoxera -- a marokkói sáskával egyetemben -- nagyban hozzájárult a hazai agrárentomológia megalapozásához, a Növényvédelmi Kutatóintézet elődjének, a M. Kir. Állami Rovartani Állomás megteremtéséhez. A burgonyabogár jelentkezése pedig a hazai kísérletes rovarökológiai műhely megteremtését "tette lehetővé" Keszthelyen, s még a *Hyphantria* is "képes volt" egy rövid életű laboratórium létrehozásához Nyiregyházaán.

A szerbiai határfronton felállított illatcsapda-ütegek 1995 nyarán megfógták az első kukoricabogár példányokat -- immár határainkon belül. Amin nem is csodálkozhatunk nagyon, hiszen az 1992-ben felfedezett Belgrád-környéki gócból 1995-re már Újvidéktől északra is jutott belőlük. A kukoricabogár eredeti hazájában (USA) nagy pénzeket felemészítő kártevő, s kártételét már észlelték Bácskában is.

A növényvédelem hivatalos irányítói is akcióba léptek. Egyre-másra szervezték a tanácskozásokat, értekezleteket Bácskában, Ausztriában és hazánkban, a legutóbbit éppen Godöllön. A hódmezővásárhelyi növényvédő állomás alkalmasnak tűnik egy (ad hoc) nemzetközi *Diabrotica*-laboratórium befogadására is. A bogár kimutatására a csapdák közül a Növényvédelmi Kutatóintézetben előállított szexferomon csapdából már jelentős mennyiség várja a bevetést.

Most az a nagy kérdés, hogy az illetékesek megeleghsenek-e a hasznos tanácsokkal szolgáló R.C. Edwards purduei (USA) professzor tartós hazai állomásoztatásával ... vagy pedig alkalmat adnak-e a hazai -- nem kis szellemi kapacitást képviselő szakembereknek arra, hogy alaposabban is utána nézzenek az amerikaitól sokban eltérő hazai ökológiai viszonyok esetleges módosító hatásának.

Nagy Barnabás

MRT HÍREK

MRT KIRÁNDULÁS SZARVAS KÖRNYÉKÉRE. Az a már hagyományos társulati kirándulásra 1995 jún. 16-18-án került sor. A buszt megtöltő tagtársaknak és néhány hozzátartozónak a Körösmenti galériaerdőben, a Pepi-kertben, a biharugrai halastavak környékén és szikes legelőkön nyílt alkalma gyűjtésre. Ellenben a Körösön tett esti hajókirándulás gyűjtési lehetőségét egy éppen akkor végrehajtott vegyszeres szunyogirtás hiúsította meg. Az utolsó este kitűnő halászlé-vacsorával zárult a jól sikerült kirándulás. Az események javát a Gátmezei Antal készítette videofilm örökítette meg, amelyet a Rovarászati Napok alkalmával láthattunk.

1995 november

Kozár Ferenc

XVIII. MAGYAR ROVARÁSZATI NAPOK. (1995 nov. 24-26). Az a már szokásos Rovarászati Napok gazdag programmal és jelentős részvétel mellett zajlottak le a KÉE helyiségeiben. Az előadók között ezúttal szlovákiai kollegákat is üdvözölhattünk (J. Patocka, A. Kristin, J. Kulfan,

valamennyien a zolyomi erdészeti ökológiai intézetből) Kiemelkedő eseménye volt a MRN-nak a klubest (Gátmezer Antal videofilmjével a szarvasi kirándulásról), valamint a Papilio Alapítvánnyal közösen rendezett nemzetközi rovarbörze. Az első napi ülésen került sor a pályázati eredményhirdetésre is.

A PÁLYÁZATOK DÍJAZOTTJAI

1 díj: Podlussány Attila (Magyarország ormányosalkatú bogarainak fajlistája)

2 díj (nem adták ki)

3 díj: Palotás Ferenc (Adatok a Gemenci Táj Cerambycidae faunájához).

Rozner István (Az Őrség dögbogár és sutabogár faunájának alapvetése)

Szalóki Dezső (Az Őrség Cantharoidea, Cleroidea, Lymexyloidea és Tenebrionidea faunája)

Fénykép, rajz, akvarell kategóriában díjazottak: Szelenyi Gábor, Kún András és Patkó Ferenc

A diaképek díjazottjai: Csóka György és Szabó J. Péter

A rovargyűjtemény kiállítási kategóriában díjazottak:

1 díj: Hreblay Márton, 2 díj: Papp Zoltán, 3 díj: Szalóki Dezső és Nádas László

FRIVALDSZKY-EMLEKPLAKETT-DÍJASOK. A Frivaldszky-emlékplakett Bizottság döntése alapján 1995-ben az ezüst fokozatot **Balázs Klára**, a bronz fokozatot **Buschmann Ferenc** érdemelte ki. Balázs K. éveken keresztül igen eredményes titkára volt Társaságunknak és a rovarani szaksajtó szervezése területén is maradandó érdemeket szerzett, Buschmann F. pedig lepidopterológiai munkásságáért érdemelte ki a kitüntetést.

AZ MRT ÚJ TAGJAI lettek 1995-ben. A felvételi kérelmek, illetve a Választmány döntése alapján az MRT új tagjai: Benedek Balázs (Lepidoptera), Drimmer György (rovarani felszerelések), Jung Antal (Lepidoptera), Kasper Agota (Cerambycidae), ifj. Kontschán Jenő (Lepidoptera), Korpássy Péter (Lepidoptera), Máté András (Lepidoptera, Lamellicornia), Mészáros Gábor (Curculionidae), Ódor János Gábor (tudománytörténet), Pavicevic Dragan (Carabidae, Cholelidae, Pselaphidae, Cerambycidae, Cetoniidae), Schmera Dénes (Trichoptera), Tallósi Béla (Chrysomelidae, Carabidae). Új tagjainknak eredményes munkát kívánunk a rovarászat területén.

1996 január

Nagy B. - Rozner I.

KÖSZÖNTJÜK a **"SPIDER" MADÁRPÓK - BARÁTOK MAGYARORSZÁGI EGYESÜLETÉT** megalakulásuk alkalmából. Amint azt novemberi budapesti rovarbörzén, valamint a decemberi MRT előadóján megtudtuk, 1995 október 8-án alakult meg a madárpókokkal foglalkozó egyesület és jelent meg a SPIDER című egyesületi közlöny, melyhez az említett helyeken hozzá lehetett jutni. Az első számból megismerhetjük a madárpókok anatómiáját és a *Brachypelma vagans* AUSS madárpók leírását. Akiket érdekelnek a madárpókok, azokat az új egyesület szívesen látja tagjai sorában. Az egyesület működésének helye: Kispesti Munkásotthon Művelődési Ház, 1191 Budapest, Teleki u. 50.

1995 december

Rozner I. - Nagy B.

KONFERENCIÁK - ÉRTEKEZLETEK

7TH EUROPEAN ECOLOGICAL CONGRESS (Budapest, 1995) A hazai ökológus-zoologus-botanikus garda jelentős részét igénybe vevő kongresszus a Közgazdaságtudományi Egyetem termeiben folyt le, mintegy 23 szekcióban és 9 workshop-ban, tehát mindenképpen a "nagy" kongresszusok közé volt sorolható. A gazdag programról főként a 294 oldal felölelő Abstract-kötet alapján lehet(ett) tájékozódni. Természetesen számos előadás foglalkozott az izeltlábuakkal a kongresszuson, amely után a résztvevők szervezett kirándulásokon vettek részt jellegzetes hazai tájakon (Kiskunsági NP, Visegrádi-hg.)

1995 augusztus

Nagy B.

IX NEMZETKÖZI KONFERENCIA A ROVAR TÁPNOVÉNY KAPCSOLATOKRÓL (Givatt, Svájc, 1995. jun. 24-30) Amint ennek egyik magyar résztvevője, Szentesi Árpád tagtársunk,

elmondta: a gazdag konferencia program után -- 200-nál is többen -- egy alpesi botanikus kertet és közelében egy trágyázási tartam-kísérletet tekintettek meg a Schynige platón. Ez utóbbi helyen egy korábbi, kis mennyiségű trágyázás után a leromlott növényi (és bizonyára állati) diverzitás még 60 (!) év után sem állott vissza. A magyar résztvevőknek (Jermy T. - Szentesi Á. - Takács V.) a konferencián elhangzott előadásának címe: Nishe relations in *Vicia*-inhabiting *Bruchus* spp.

1995 augusztus

Nagy B.

AZ V. NEMZETKÖZI THYSANOPTEROLOGIAI SZIMPOZIUM. 1995 aug. 29 és szept. 1 között rendezték meg a thysanopterologusok nemzetközi találkozóját Gödöllőn, amelyen 3 kontinens 16 országából 25 thysanopterologus vett részt. Az elhangzott 14 előadás és a bemutatott 9 poszter faunisztikai, taxonómiai, ökológiai és alkalmazott thysanopterológiai kérdésekkel foglalkozott. Egy kerekasztal megbeszélésen a thysanopterológia aktuális taxonómiai problémáit vitattuk meg. Egy másik megbeszélésen komputerezett határozókulcsot tanulmányoztunk. A kiránduláson a résztvevők a Mátra faunisztikai és florisztikai érdekességeivel ismerkedtek meg, Mátraszentimre mellett tripszeket gyűjtöttek, majd Nagyrédén Mátra-vidék borait izlelgették. A szimpoziium megrendezéséhez a Gödöllői Agrártudományi Egyetem vezetőitől kaptunk igen nagy értékű segítséget.

1995 szeptember

Jenser Gábor

NEMZETKÖZI INTEGRÁLT GYÜMÖLCSTERMESZTÉSI KONFERENCIA. (Cedzyna, Lengyelország, 1995. augusztus 28 - szeptember 2.). Amint az egyik magyar résztvevő, Balázs Klára elmondta, az öt szekciót felölelő előadások kb. 70 %-a a gyümölcsösök izeltlábú állataival foglalkozott. A számos magyar résztvevő (tagtársaink közül: Balázs K., Bujáki G., Markó V., Molnárné M.) több előadással és poszterrel szerepelt.

SZLOVÁKIAI ENTOMOLÓGUSOK KONFERENCIÁJA (Zólyom, 1995. szeptember 5-6). Az "Insects and environments" című konferencia igen gazdag volt előadásokban, kiállított poszterekben, amelyet a neves entomológusnak, a 70 éves Jan **Patočka** tiszteletére rendeztek. Az ötven körüli előadás és poszter felölelte a rovartan széles területeit, de elsősorban erdészeti entomológiai tárgyú előadásokban volt gazdag. Az előadók között néhányan voltak a környező országokból is; Magyarországról az alulírottan kívül még Csóka György és Szentkirályi Ferenc vettek részt poszterekkel.

1995. október

Nagy B.

GUBACSDARAZSAS TALÁLKOZÓ MÁTRAFÜREDEN. Elegánsan **Cynipida Workshop**-nak is nevezhetnénk azt a baráti - szakmai találkozót, melynek az Erdészeti Tudományos Intézet Mátrafüredi Kirendeltsége adott otthont 1995. szept. 30 és okt. 2 között. Résztvevői Graham Stone (Oxford, Anglia), José-Luis Nieves-Aldrey (Madrid, Spanyolország), George Melika (Ungvár, Ukrajna), Thúröczy Csaba (Kőszeg), valamint a házigazda szerepében e sorok írója. Az összejövetel célja a Royal Society által 1998-ra tervezett "**Nyugat-palearktikus tölgy gubacsdarázs monográfia**" volt. A jelenlevők tüzes viták és tüzes borok kíséretében végülis sikeresen egyeztették elképzeléseiket, A következő feladvány tehát az egyénekre szabott határidők betartása, ami minden bizonnyal jóval nehezebb, mint maga a megegyezés. A csapat egy része (Graham, José-Luis és jómagam) a találkozó után még kisebb gyűjtőutakat tettünk (Szentkút, Esztergom környéke). A rendkívül eredményes szentkúti gyűjtés sikeréhez, valamint a kiváló hangulathoz nagyban hozzájárult Kovács Tibor és ifj. Kovács Tibor (Mátra Múzeum, Gyöngyös) részvétele is.

1995 október

Csóka György

"**ERDŐK ÉS ROVAROK**" (**Forests and Insects**) címmel rendezett 3 napos konferenciát a Royal Entomological Society Londonban 1995. szept. 13-15 között. A rendkívül színvonalas előadások egy része a herbivor rovarok fás tápnövényekhez való adaptációját elemezte. Ugyancsak központi téma volt a különböző erdei ökoszisztémák rovar-diverzitásának kérdése is. A harmadik fő témacsoport az antropogén tényezők rovarokra gyakorolt hatásait taglalta (légszennyezés, habitat-fragmentáció, tájidegen monokultúrák, stb). Az előadásokat poszter szekció egészítette ki. A konferencia anyagát könyv formájában is megjelentetik

Magyarországot Lakatos Ferenc (Soproni Egyetem, Erdővédelemtani Tanszék) és jómagam képviseltük. Mindketten poszttert állítottunk ki. Lakatos F. a lucfenyőn élő szúvak populációgenetikájával, én pedig az aszályok karterületet növelő hatásával kapcsolatban.

1995 október

Csóka György

HAZAI INTEGRÁLT GYUMÖLCS-TERMESZTÉSI KONFERENCIA (1995. nov. 28.) A budapesti NAAK épületében rendezték a konferenciát. Viszonylag kevés rovar-tani vonatkozású előadás szerepelt a programban, azok is elsősorban a növényvédelmi szakmán belül.

1995 november

Nagy B.

A VEKTOROKOLÓGIAI TÁRSASÁG IX. EURÓPAI TALÁLKOZÓJÁN vettem részt 1995. szept. 4-7. között Prágában. Az évente rendszeresen megtartott rendezvénysorozat ez évi programjában is a különféle betegségterjesztő szervezetek, elsősorban izeltlábuak (szúnyogok, bolhák, kullancsok) elterjedésével, életmódjával, vektorszerepével, valamint az ellenük alkalmazható vegyszeres vagy biológiai védekezések lehetőségeivel foglalkozó előadások szerepeltek. Magam a szúnyogok és káros légyfajok ellen felhasználható, a "Bábolna Bio" által kifejlesztett új metoprén (juvenilhormon-analóg) tartalmú granulátum készítményekről tartottam (társszerzőkkel) előadást.

1995 november

Varjas László

A VI. NEMZETKÖZI JUVENILHORMON (JH) KONFERENCIÁT 1995. szept. 10-15. között rendezték meg az USA-ban, a tengerbiológiai intézetéről híres Woods Hole-ban. A JH-bioszintézis neurohormonális szabályozását, e hormon enzimatikus lebontását vagy hatásmechanizmusát, különböző regulációs folyamatokban játszott sokoldalú szerepét, egyes JH-agonisták vagy -antagonisták hatásait tárgyaló előadásokban a biokémiai, illetve molekuláris genetikai jellegű témák uralkodtak. Előadásomban (társszerzőkkel) a lepkefajok egyes fotoperiodus-reakcióiban megfigyelhető JH-szereppel foglalkoztam.

1995 november

Varjas László

NEEM KONFERENCIA. Ausztráliában rendezték meg az 5. Neem Világkonferenciát (Queenslandi Egyetem, Gatton College, 1996. febr. 12. - márc. 1.). A konferencia-sorozat a neem vagy margosa fával (*Azadirachta indica*) kapcsolatos új, főként növényvédelmi, részben gyógyszerészeti kutatási eredményekkel foglalkozik és fóruma a botanikai inszekticidek kifejlesztésének is. A konferencián 16 ország kb. 120 kutatója vett részt és 90 előadás hangzott el.

1996 március

Darvas Béla

KÖVETKEZŐ KONFERENCIÁK. Az év hátralevő részében még sok rovar-tani tárgyú konferencia lesz. Ezek felsorolására itt most nincs helyünk, csupán a XX. Internat. Congress of Entomology-ról (1996. aug. 25-31., Firenze) teszünk említést, amely bizonyára a rovarászok óriási seregszemléje lesz.

TANULMÁNYÚTAK

TÖRÖKORSZÁGI TANULMÁNYÚT. 1995. áprilisában az Adanai Egyetemen és az ottani Növényvédelmi Kutatóintézetben tartottam előadásokat és konzultáltam pajzstetvekről. Lehetőségem nyílt pajzstetvek gyűjtésére is, továbbá részt vettem egy növényvédelmi szimpóziumon az Urfai egyetemen. Mind az adanai, mind az új urfai egyetem vezetői kifejezték óhajukat, hogy szorosabban együtt működhessenek európai és amerikai intézetekkel, különösen az öntözéses mezőgazdaság, a biológiai védekezés és az IPM területén.

1995 május

Kosztarab Mihály

AUSZTRÁLIAI TANULMÁNYÚT. 1996. febr. 12. - márc. 1. közötti időt a Queenslandi Egyetemen töltöttem E. Hassan vendégeként. Ezen időszakot kihasználtam az *Ajuga australis* ajakosnövény gyűjtésére is. Ez részét képezi annak a kutatási programnak, amely magyar, spanyol (J.T. Coll), kínai (Chi Defu) és most már ausztrál közreműködéssel az infú-fajokban található vegyületek növényvédelmi célra való alkalmazhatóságát kutatja.

1996 március

Darvas Béla

GYŰJTŐUTAK

KORATAVASZI GYŰJTŐUTON ERDELYBEN - SOK ESŐVEL. A tavalyi első nagyobb gyűjtőutunk Erdélybe vezetett. 1995 április 29-én indultunk útnak Herkulesfürdő céllal, ahol egy hétig szándékoztunk gyűjteni. **Podlussány Attila, Szalóki Dezső** és **Rozner István** képezte a Budapestről indult társaságot, majd a második héten, május 7-én, csatlakozott hozzánk **Kocs Irénke** tagtársunk, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum osztályvezetője. Április 30-a jó gyűjtőnapunk volt. Felmásztunk a Herkulesfürdő fölé emelkedő Domogledre, melynek mészkösziklás bércei sok mediterrán bogarfajnak adnak otthont. Ekkor még ragyogó napsütéses idő volt, ami igen eredményes rovargyűjtést tett lehetővé. Az esti órákban az elemlámpák fényének segítségével jártuk Herkulesfürdő útjait, ahol az erdős hegyoldalokról előmászott Carabus-fajokból gyűjtöttünk néhány szép példányt. Így került begyűjtésre a *Carabus ullrichi* csak itt található égszínkék és zöld alfaja, valamint néhány *Carabus montivagus montivagus*.

A következő napokat a Cserna-patak völgyében töltöttük, sajnos szakadó esőben. A gyűjtésünk így főként köforgatásra korlátozódott, aminek az eredménye több *Carabus obsoletus*, sok kis futrinka és néhány kárpáti skorpió (*Euscorpilus carpathicus*) volt.

Május 4-én elhagytuk a Cserna-völgyet, ahol sikerült egy gumidefektet összeszednünk. Ennek megjavítását csak Turnu Severin-ben tudták elvégezni. Innen északnak fordultunk, hogy a Vöröstornyi-szoroson át elérjük Nagyszebent. Azonban a távolság miatt útközben éjszakára sátorozni kényszerültünk, de másnap reggel ragyogó napsütésre ébredtünk. A napfény jó gyűjtési eredménnyel kecsegtetett, de a legnagyobb meglepetést a legelőkön rajzó *Dorcadion murrayi* jelentette, amelyből tetemes mennyiséget gyűjtöttünk.

Május 7 és 11 között a Hargita hegységi Homoródfürdő volt a bázisunk, ahonnan a Hargitára és a Görgényi-havasokra jártunk gyűjteni. Ez utóbbi hegységben sikerült lucfenyő rönkből egy nagyon ritka szarvasbogár, a *Ceruchus chrysomehnus*, több példányát baltával kitermelni. Sajnos az itt töltött napokra is az eső volt jellemző. Május 12-én indultunk haza. Menetközben Kolozsokorpádnál elcsíptük a *Dorcadion scopoli* és *D. pedestre* gyalogcincérek egy óriási rajzását.

1995 május

Rozner István

GÖROGORSZÁGI GYŰJTŐUTAK. Az utazási irodák koratavaszi ajánlatai között viszonylag olcsó áron, 10 ezer forint alatt, több görögországi út is szerepelt. Ezek között, úgy látszik, a legsikeresebbnek a kelet-makedóniai Asprovaltába szervezett utak bizonyultak. Közre játszott az is, hogy a szerbiai részeken az utazási irodák által indított autóbuszok többé-kevésbé biztonságosan át tudtak haladni. Ugyanez személygépkocsival nagyon problémás lett volna.

A rovarászok sorát Papp Jenő alelnökünk és felesége nyitotta meg május elején, majd május 20 és 27 között Orosz András és lánya Kati, valamint a Rozner-házaspár követte őket. A sort Szalóki Dezső és felesége zárta június közepén. Az Orosz-Rozner-féle gyűjtőút, amely igen sikeresnek bizonyult, mintegy befejezése volt az 1970-es évek közepétől folytatott makedóniai gyűjtőutaknak, melyek a korábbi időkben felölelték a volt jugoszláv Macedonia, a bolgár makedóniai részek és a görög Közép- és Nyugat-Makedonia területét. Nagy segítség volt az a Fiat UNO típusú bérelt gépkocsi, amivel nagy területet tudtunk bejárni. Tájékoztatóul: 6 napra a kocsi és a benzinköltség 500 DM-et tett ki, ebben 1000 szabad kilométer volt engedélyezve.

Bejártuk a Halkidiki-félsziget északi részén elterülő tövidéket, a félsziget erdős hegyeit 1000-1100 m magasságig, a Rodope-hegység déli lejtőit, a Pangéo hegységet 1900 m magasságig. Gyűjtöttünk Asprovalta környékén is, ahol a legérdekesebb, a városkától nyugatra, mintegy 20 km-re, Rendina térségében elterülő platán és tölgyerdő volt. A kultúra sem maradt ki az útból, emlékezetes kirándulást tettünk az ókori Filippi város romjaihoz.

A gyűjtött anyag feldolgozása folyik, de néhány érdekességet máris említhetek: a tövidéken kifogtuk egy nagy rajzását a *Scarabaeus pius* ganajtűrőnek. A virágokon nagyon sok diszbogár volt fogható, köztük az *Anthaxia hungarica* számos példánya. Sok gyászbogár faj és egy *Pentodon* faj mászkált a

tengerparti dűnéken és a parkok virágágyásai között. Ot gyalogeincer faj is begyűjtésre került, bár azok rajzási ideje már elmúlt.

AZ 1995-ÖS MÁSODIK ERDÉLYI GYŰJTŐUTUNK Julius 1 és 8 között újabb gyűjtőutat szerveztünk az erdélyi Hargita megyébe (volt Gyergyó, Csik és Udvarhely vármegyék). A gyűjtőúton résztvettek: Kocs Irenke, a Székely Múzeum osztályvezetője Sepsiszentgyörgyről, Oszonics István, Podlussány Attila, Rozner István, Rozner György és Rozner Ibolya tagtársaink. Gyűjtéseket végeztünk a Madarasi-Hargitán, a Gyilkos-tó környékén a Pongrác-tetőn. Kétnapos gyűjtőutat tettünk a Nagy-Hagymás környékére, Balánbányától északra, az Olt forrásvidékére. Végül egynapos gyűjtéssel zártuk az utat, amit a Homoród-patak völgyébe tettünk. A túlsúlyban levő ormányosbogár-szakemberek meg voltak elégedve a gyűjtött anyaggal, de egyikünknek sem lehetett panasza. Bár az eredmény elmaradt a májusi fogáshoz képest, de számos nyári, hegyvidéki bogárfaj, cincérek levélbogarak, stb. gazdagította a zsákmányt.

1995 augusztus

Rozner I

GYŰJTŐÚT A POLYÁNÁRA. A szlovákiai entomológusok konferenciája után, a zólyomi tartózkodásunkat felhasználtuk a közeli Polyáná-ra tett gyűjtőkirándulásra is. A. Kristin és V. Suslik vezetésével szép napos időben járhattuk végig, 1995 szeptember 7-én, a hegy 900 - 1400 m közötti részeit, elsősorban Orthopterák, Neuropterák (Szentkirályi F.) után kutatva. Ha a hegyi sáskákat nem is, de az egyik legszebb kárpát-medencei szöcskét, a Herman Ottó által leírt *Pholidoptera frivaldszkyi*-t megtaláltam.

1995 október

Nagy B.

KRÓNKA

SÁRINGER GYULA tagtársunk, a MRT volt elnöke, a Pannon Agrártudományi Egyetem rektora, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja 1995 január 20-án **Szent-Györgyi Albert-díjat** kapott. A díj átadására Budapesten a Néprajzi Múzeumban került sor. A díjat Fodor Gábor, az akkori művelődési- és közoktatásügyi miniszter adta át.

AZ MTA KÜLSŐ TAGJÁVA választották Kosztarab Mihályt, az MRT tiszteleti tagját az Akadémia 1995 máj 8.-i ülésén.

1995 május

Nagy B.

FÖLDI JÁNOS 240 ÉVE SZÜLETETT. A kiváló orvos és természettudós az 1801-ben megjelent "**Természeti História a Linné Szisztémája Szerint**" című művében biztos és szilárd alapot adott az állatok magyar elnevezésének. Pl. a pillangó, lepke, pille, iloncák, molyok stb. elnevezések is tőle erednek.

MANNINGER G. ADOLF 85 ÉVE SZÜLETETT. Különösen a kártevő rovarok előre jelzése területén alkotott maradandót. Fáradhatatlan úgyszeretetével, példamutató szorgalmával, számos embert nyert meg az agrár-entomológia számára. A hazai agráregyetemenek oktatói mindvégig, csak 1956 (!) után helyezték "büntetésből" a Növényvédelmi Kutató Intézethez.

1995 július

Bognár Sándor

A MTM ÁLLATTÁR LEPKEGYŰJTEMÉNYÉNEK új vezetője Ronkay László lett (1995 jan -tól), mivel korábbi vezetője, Vojnits András a gondjára bízott gyűjtemény kezelése során elkövetett szabálytalanságok miatt a MTM-ből távozni kényszerült.

FARKAS RÓBERT (ÁTE Parazitológiai és Állattani tanszék) és **PAPP LÁSZLÓ** (Magyar Term. Tud. Múzeum) "Trópusi köz- és állat-egészségügyi rovartan" címmel fakultatív tantárgyat indított az Állatorvostudományi Egyetemen. A 18 elméleti és 4 gyakorlati órából álló szemeszteren tematikusan áttekintik azokat a trópusi és szubtrópusi területeken élő ízeltlábúakat, amelyek önmagukban vagy kórokozók terjesztőiként emberi és állati betegségeket okozhatnak. Betekintést adtak a kórokozó-vektor-gazda kapcsolatba, a rovarok identifikációjának korszerű módszereibe, a védekezés lehetőségeibe s azokba a higiénias rendszabályokba, amelyeket a trópusi és szubtrópusi területeken célszerű betartani.

1995 május

(A "Parasitologia Hungarica" nyomán)

FÓRUM

DUDICH ENDRE (1895-1971) 101 éve született és 25 éve halt meg. A hazai faunakutatás kimagasló szervezője budapesti (ELTE) egyetemi tanárként jelentős, izeltlábú állatokkal foglalkozó iskolát teremtett. Az MRT-nek is több éven keresztül alelnöke, elnöke volt. Működése a Kárpátmedence izeltlábú állatainak kutatása terén évtizedekre szólóan meghatározó volt, sőt, iránymutatója a mai faunisztikai kutatásokra is érvényes.

A hazai zoológus társadalom az MRT és az Állattani Szakosztály által rendezett közös előadóülésen emlékezett meg 1995 márciusában a kiváló professzorról, a hazai faunakutatás nagy fellendítőjéről és a barlangbiológiai kutatás megindítójáról. Emlékét az Állatrendszerintani Intézet bejáratánál leleplezett bronz-relief is őrzi.

Dudich E. közel 70 éve megfogalmazott faunakutatási programja hatalmas fává terebélyesedett. Ennek további és minél teljesebb megvalósításához azonban még további zoológus generációk lekesedése és kitartó munkája szükséges.

1996 január

Móczár László

SIMONTORNYAI MEGEMLEKEZÉS PILLICH FERENC RÖL (1996 márc. 30). Hangulatos és tartalmas megemlékezést szerveztek Pillich Ferenc 120. születésnapja kapcsán, főként a helyi önkormányzat és múzeum vezetőinek, munkatársainak -- elsősorban Cserháti Péter polgármesternek, Takács Mária múzeumigazgatónak -- köszönhetően. A Móczár László temetőbeli megemlékezése és a sírkő megkoszorúzása után, már a Pillich-sétánynak elnevezett parkban, a patika falán művészi kerámia-tábla (G. Staindl Katalin műve) leleplezésére. Pillich életművének méltatására (Mészáros Ferenc állattári igazgató) majd az ezt követő fogadásra is sor került. Remélhető, hogy a most csak szerény relikviákból (fényképek, könyvek, tanulmányok, rovargyűjtemény) elrendezett szobasorok később Pillich-emlékszobává is bővíthet. Pillich F. gyógyszerészkedése mellett kiváló rovargyűjtő tevékenységet is folytatott. Az izeltlábú állatvilágról szóló könyve Simontornyai faunisztikailag hazánk egyik legjobban kikutatott területévé tette.

Csak sajnálható, hogy a kiváló alkalommal csupán néhányan képviselhették Társaságunkat.

1996 március

Nagy Barnabás

SZOMSZÉDSÁGBÓL

SZLOVÁK ENTOMOLÓGUSOK BUDAPESTEN. J. Patocka, J. Kulfan és A. Kristin (mindannyian a zólyomi Erdészeti Ökológiai Intézet munkatársai) a Magyar Rovarászati Napok vendégeként három előadást tartottak, valamint látogatást tettek a NKI Állattani Osztályán, ahol további együttműködési lehetőségekről tárgyaltak.

1995 december

Nagy B. - Szentkirályi F.

AZ IWGO TORDAI KONFERENCIÁJA. Az eredetileg a kukoricamoly elleni rezisztencianemesítés céljából létrehozott szervezet -- főleg az amerikai kukoricabogár szerbiai megtelepedése miatt -- a jövőben kiterjeszti tevékenységét a kukorica ezen kártevőjére is. A tordai 18. konferenciájára 9 ország szakemberei jöttek össze (első alkalommal magyarországi résztvevő nélkül) a fontosabb kukorica-kártevők okozta újabb problémák megtárgyalására.

JUGOSZLÁV - MAGYAR DIABROTICA TANACSKOZÁS. A két ország növényvédelmi szakemberei több ízben is összejöttek a Belgrád környékén megtelepedett amerikai kukoricabogár elleni közös fellépés megbeszélésére (Hódmezővásárhely, Szabadka). Az ausztriai Grazban (1995. márc. 20-21.) még szélesebb körű tanácskozássra is sor került az IWGO, EPPO és FAO szakembereinek bevonásával.

FRANJA BACA, a zimonyi kukorica-intézet entomológusa rövid látogatást tett (1995. dec. 16.) a NKI-ben, elsősorban az amerikai kukoricabogár elleni intézetünk Állattani Osztályán előállított szexferomon-csapdák közös használata ügyében.

1996 január

Nagy B.

SZAKIRODALMI FIGYELŐ

CATALOGUE OF THE HETEROPTERA OF THE PALEARCTIC REGION, Vol. 1 (1995). Eds. Aukema, B. and Chr. Rieger. The Netherlands Entomological Society, Ponsen and Looijen, Wageningen, 222 o., 100 NLG. Az 5 kötetre tervezett Palearktikus Heteroptera Katalógus első kötetének fő csoportjai: Enicocephalomorpha, Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha, Leptopodomorpha (647 faj, 42 alfaj). Az első kötet anyagát 6 neves heteropterológus állította össze. A fajok taglalásánál megtalálhatók a szinonim nevek, az elterjedés és az irodalmi hivatkozások. A könyv végén 56 o. az irodalomjegyzék.

1995 június

Rácz Vera

COLEOPTERA - SCHWANFELDER COL. MITTEILUNGEN. Az 1995-ös májusi számban több magyar bogarász kedves barátja a német Carabida-kutató Klaus Staven két cikkével találkozhatunk. Az elsőben EK-Anatóliából írja le a *Carabus (Sphodristocarabus) tokatensis kirikensis ssp. nova* új alfajt, a másodikban egy érdekes hibridet tárgyal, melyet a *Carabus coriaceus* L. és a *Carabus pirihois* Reitter hozott létre ÉNy-Anatóliában.

1996 január

Rozner I.

ORTHOPTERA-HANGOK CD-LEMEZEN F-R. Bonnet az Orthoptera-fajok specifikus hangjára alapozva 96, főleg nyugat-európai faj hangját tartalmazó kompakt lemezt adott ki (Guide sonore des Saturelles, Grillons et Criquets d'Europe occidentale. Delachaux et Niestlé, Lausanne - Paris, 1995).

ORTHOPTERA KÉPESKÖNYV. (H. Bellmann - G. Luquet: Guide des Saturelles Grillons et Criquets d'Europe occidentale. Delachaux et Niestlé, Lausanne-Paris, 1995). Csaknem valamennyi nyugat-európai, de főként francia, svájci és Benelux-államok-beli egyenesszárnyú rovarfajt fényképekben, a kapcsolódó rövid szövegekben bemutató kézikönyv fő erőssége a kiváló nyomdatechnikával visszaadott ugyancsak kiváló fényképek. Néhány nehezebben lencsevégre kapható faj érdekében távolabb is elutazott a fotográfus, így pl. a homoki bunkócsápú sáskaéért (*Myrmeleotettix antematus*) a Szentendrei-szigetre kalauzoltam ki H. Bellmann-t.

1995 szeptember

Nagy B.

FOLIA ENT. HUNGARICA, LVI., 1995-ös száma megjelent. A 276 oldalas folyóiratban a különféle izeltlábúakkal foglalkozó cikkek megoszlása: Hymenoptera (3), Lepidoptera (5), Coleoptera (4), Orthoptera (1), Homoptera (1), Trichoptera (1), Diptera (1), Acari (3), Arachnoidea (1), Egyéb - expedíciók (5), rövid közlemények (4), könyvszemle, Társasági élet. A Foliá-hoz tagtársaink kedvezményes áron juthatnak hozzá.

LEVÉLBOGÁR-KUTATÓK FIGYELMÉBE! Megjelent a Fauna Poloniae 17. kötetében Andrzej Warchaslawski: Chrysomelidae - Stonkowate, czesc V, (Insecta: Coleoptera) munkája. A kötet három földibolha nem fajainak (*Phyllotreta*, *Aphthona*, *Longitarsus*) kitűnő monográfiája. A tárgyalt fajokhoz ivarszerv rajzok, elterjedési térképek vannak mellékelve, és nem csak a lengyel, hanem hozzávetőlegesen az összes európai fajt is bemutatja. A többi földibolha nem fajai a VI. részben kapnak helyet. A kötet megtekinthető a TTM könyvtárban.

1996 január

Rozner I.

A BÜKK NP ÁLLATVILÁGÁRÓL szóló, angolnyelvű könyv 2. kötete is megjelent. Kapható az Állattárban. Szerkesztője, Mahunka S. vál. tagunk arról is értesített, hogy a nemzeti parkok faunájáról szóló következő kötet az Aggteleki NP állatvilágát fogja felölelni és ehhez kéziratokat kér és vár.

AZ IWGO NEWSLETTER (Wien, Szerk. H. Berger) legújabb száma (16/1) jórészt a DK-Európában megtelepedett amerikai kukoricabogárról szóló cikkeket tartalmaz.

A NÖVÉNYVÉDELEM -- Balázs Klára főszerkesztőnek köszönhetően -- havonta nagy rendszerességgel jelenik meg, sok elvi és gyakorlati tárgyú rovartanai cikkel, valamint tagtársainkat is érdeklő társasági, személyi hírekkel.

JUGOSZLÁVIAI CARABINI FUTÓBOGARAK CD-ROM-on Illustrated Catalogus Faunae Jugoslaviae sorozat részeként jelent meg (Dragan Pavicevic és Gabor Mesáros szerzőktől) 76 futóbogár taxonról szóló CD-ROM lemez, amelyet a szerzőktől lehet megvenni

1996 március

Nagy B.

BULETIN DE INFORMARE SOCIETATEA LEPIDOPTEROLOGICA ROMANA Vol. 6 (1-2), 1995 A Román Lepidopterológiai (Rovartani) Társaság, melynek számos tagtársunk is tagja, a Kolozsvárott tavaly megjelent folyóiratában több érdekes, sőt magyar vonatkozású cikket is közöl román nyelven, de angol nyelvű összefoglalóval. Néhány ezek közül: Aurelian **Popescu-Gorj** emlékezik meg a 85 éves **König** Frigyes-ről, aki a MRT tb. tagja is, és akit a magyar lepkészek is jól ismernek. **Rákossy** László számol be a *Cucullia mixta lorica* Ronkay et Ronkay, 1987 előfordulásáról a román faunában (Lepid. Noctuidae). Silvia **Burnaz** cikkében a Hunyad-megyei Gorges de Crivadia nagylepke-faunájának ökológiai és állatföldrajzi kérdéseivel foglalkozik. Az egyik közleményben Adrian **Ruicanescu** ismerteti a Duna-delta Bioszféra Rezervátum Buprestidae-faunáját, majd egy másik közleményben Rodica **Serafi** társzerzőségével a Nicolae **Savulescu** Buprestoidea (Coleoptera) gyűjteményét. A folyóiratban könyvszemle is található.

ATTI DELLA ACADEMIA ROBERTANA DEGLI AGIATI. Ser. VII. Vol. IV B (1995). kötetében FERNANDO PEDERZANI: A világ Dytiscidae (Coleoptera) nemeinek és alnemeinek határozó kulcsát közli. Akit érdekel megtalálhatja a TTM könyvtárában.

1996 január

Rozner I.

BÖRZEHÍREK - CSERE

KÜLFOLDI CSERELEHETŐSÉG Társaságunkat megkereste egy spanyol lepkész, aki cserélni szeretne magyarországi lepkéket (bármely család képviselői érdeklők), melyekért spanyol állatokat küldene. Akit érdekel ez a cserelehetőség, vegye fel vele a kapcsolatot. Levelez spanyolul és angolul. Kollegánk címe: Rmt. Jose M. Urbano **Granero**, C/ Ronda Capuchinos 4 Portal 2-4, P.4, 41003 Sevilla, Spain (Levele a szerkesztőségünkben)

BOGÁRCSERE. Belga bogárgyűjtő cserélne lemezescsapú bogarakat. Érdeklő az összes Scarabaeoidea, különösképpen a Melolonthinae és Rutelinae alcsaládok fajai. Levelez angol nyelven. A cserére ajánlott fajokról tekintélyes listát küld. A kollega címe: Mr. **Schoolmeesters** Paul, Langeveldstraat, 23, B-3020 Herent, Belgium

1996 január

Rozner I.

INTERNATIONALE INSEKTENTAGE-INSEKTENBÖRSE, PRÁGA 1996 A prágai tavaszi börszét az **Ento-Terra** március 2-3-án, rendezte meg az ÚKDZ-Národní Dum-ban, a Praha 2, Náměstí Míru, No. 9-ben.

1996 FEBRUÁR 25-ÉN VOLT A BÉCSI ROVARBÖRZE (1160 Wien, Ludo-Hartmann-Platz 7) Rendezője az Arbeitsgemeinschaft österreichischer Entomologen.

1996 január

Retezár Imre

VEGYES HÍREK

"A BAKONY TERMÉSZETI KEPE" kutatási programban, mely a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum szervezésében már 1962 óta folyik, az 1995-ben a bakonyi rovartani kutatásokkal 10 kutató foglalkozott. Abrahám Levente (Neuroptera), Dietzel Gyula (Rhopalocera, Odonata, Heterocera), Fazekas Imre (Microlepidoptera), Józán Zsolt (Aculeata), Kutasi Csaba (Carabidae), Papp Jenő (Braconidae), Rozner István (Histeridae, Lamellicornia), Szabóky Csaba (Microlepidoptera), Szalóki Dezső (Malacodermata, Tenebrionoidea), Tóth Sándor (Diptera, Odonata). Remélhetően 1996-ban ismét megjelenik a **Folia Bakonyiensis** is.

1996 január

Rozner I.

ÁLSZŰ KÁROSÍTÁSA REGI BUTOROKON. Egy ritka álszű (*Oligomerus ptilinoides*) károsítását figyeltük meg a Néprajzi Múzeum törökbálinti raktárában. A bogarak tömegesen támadták meg a felbecsülhetetlen értékű, fából készült népi bútorokat és használati tárgyakat. Válogatás nélkül furkálták össze a különféle fajtájú és feldolgozottságú faanyagot. A várhatóan igen költséges védekezési módszer kiválasztása folyamatban van.

1995 május

Csorba Gábor - Merkl Ottó

KI MIT TUD ROVARÁSZATBÓL ? Játékos vetélkedő É-Amerikában. A Linné versenyek keretében 1982 óta évenként megrendezett vetélkedőkön egyetemek hallgatóinak 4-4-tagú csoportja méri össze rovarani tudását. A győztes csoportok jutalmakat kapnak.

SZERKESZTŐSÉGI JEGYZETEK - ÜZENETEK

TUD-E ÖN OLYAN ROVARÁSZ HÍRT, amely nem szerepel a Rovarász Híradóban ? Ha igen, az csak azért történhetett meg, mert azt Ön nem küldte be szerkesztőségünkhöz !

ROVARTANI TÁRGYŰ HIRDETÉSEKET bárki beküldhet a szerkesztőségünkhöz az RH-ban való közlés céljából.

JÓKORA KÉSSÉSEL jelent meg az RH jelen száma, amiért tagtársaink és olvasóink szíves elnézését kérjük. Szerény kárpótlásul az RH-17 tíz-oldalas.

A SZÖVEGSZERKESZTÉSBEŇ nyújtott segítségért Szentkirályi Ferencet és Samu Ferencet illesse köszönet.

